

Σημ. Σ. Κ. Μουσολήπτος τῆς Κλειῶς φίλος ἀπέστειλεν ἡμῖν ἐξ Ἡπείρου τὰ κατωτέρω ἀνέκδοτα δημοτικά ἄσματα, μικρὰν ἀλλὰ πολὺτιμον, ὡς δικαίως ἀποκαλεῖ αὐτά, παρέχων συμβολὴν εἰς τὴν ποιητικὴν ἡμῶν συλλογὴν. Εὐχαρίστως δημοσιεύομεν ἢ πιθανῶς ἀναδημοσιεύομεν αὐτά, ὡς ἀποτεθησαυρισμένα ἴσως ἐν ταῖς διαφόροις μέχρι τοῦδε τῶν κειμηλίων τούτων συναγωγῇ, φρονούντες ὅτι οὐδαμῶς μειοῦται ἡ γλυκύτης τῶν τόνων τῆς δημοτικῆς λύρας, ὅσον συνεχῶς καὶ ἂν ἀκούωμεν αὐτούς.

I.

Μῶρ' διαμένομαι¹⁾ καὶ λέγω
Τί λουλουδι θέλα γένω.
Ἵστὰ βουνὰ μὲ δὲρ' ἀγέρας
Καὶ ἔστους κάμπους καματόνω²⁾.
Ἵστὰ λειβάδια; — Λειβαδίζουν . . .³⁾
Τὰ μ'κατάκια μου δακρύζουν,
Γιὰ μιᾶς χήρας θυγατέρα,
Ποῦ πουλάει τὰ μῆλα δέκα
Τὰ λειμόνια δέκα πέντε.
Σκίζω, ρίζω⁴⁾ ἓνα λειμόνι
Καὶ βρίσκω τὴν κόρη μέσα
Μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα
Καὶ μὲ τὰ μαλλιά πλεγμένα.

II.

Ὡς πότε θὰ εἶμαι σίδερο κι' ὡς πότε θὰ εἶμ' ἄμόνι;
Κι' ὡς πότε θὰ μὲ τυραννοῦν οἱ ἄδικοι Σου πόνοι;
Π' ἀνάλυσα ἔαν τὸ κερὶ καὶ σὺ δὲν μὲ πιστεύεις.
Σουμσι καὶ βέργα μ' ἔκαμες, τουτοῦνι καὶ μὲ πίνεις,
Καὶ σὺ ταχυὰ παντρεύεσαι, κι' ἐμένα ποῦ μ' ἀφίνεις; . .
Μὰ τὸ σουμσί⁵⁾, μὰ τὸ λουλέ, μὰ τὸν καπνὸ ποῦ πίνω,
Μὰ τὴν καπνοσακκούλα μου, σὲ πέρω δὲ σ' ἀφίνω.

III.

Τοῦτον τὸν χειμῶνα θέλω νὰ διαβῶ,
Καὶ τὸ καλοκαῖρι καλῶς νὰ σ' εὐρῶ,
Νεραντζιὰ μὲ τ' ἄνθια καὶ μὲ τὸν καρπό.
Στρῶσέ μου ἔστη ρίζα ν' ἀποκοιμηθῶ
Πάπλωμα στρωμένο καὶ προσκέφαλο,
Καὶ φτενὸ⁶⁾ μαντήλι ν' ἀποσκεπαστῶ,
Γιὰ νὰ σέρει ἀγέρας ἀπὸ τὸ βουνό,
Γιὰ νὰ πέφτουν τ' ἄνθια ἔσθ' μαντήλι μου.
Τὰ πέρω καὶ πάνω ἔστην ἀγάπη μου,
Τὴν βρίσκω ποῦ στρώνει, καὶ μὲ καρτερεῖ
Πάπλωμα στρωμένο καὶ προσκέφαλο,
Πέρδικα ψημένη καὶ γλυκὸ κρασί.

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ὑπὸ

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΚΟΡΑΗ.

— Δύο πράγματα μάλιστα εἶναι σπουδῆς καὶ προσοχῆς ἄξια εἰς τὴν σημερινὴν ἡμῶν γλῶσσαν, τόνος καὶ γλυκύτης, ἐπειδὴ εἶναι (ὡς ἔλαι αἱ βάρβαροι γλῶσσαι) παραλυμένη καὶ πολλὰ ἄνοστος εἰς τὴν ἀκοήν. Μαρτύριον ὅσα ἐγράψαν εἰς τὸ διάστημα τῶν περασμένων ἑκατονταετηρίδων ἀπὸ τῆς ἀλώσεως, καὶ ὅσα γράφονται ἀκόμη ἀπὸ τοὺς ἀντιφιλοσόφους καὶ ἀπὸ ὅχι ὀλίγους τῶν ὑποκρινομένων ν' ἀγαπᾶσι τὴν φιλοσοφίαν. Ἀπὸ ταῦτα τίποτε τις ν' ἀναγνώσῃ χωρὶς ναυτίαν δὲν ἐμπορεῖ.

¹⁾ θαυμάζω. ²⁾ φλογίζομαι, καίομαι. ³⁾ λιθαρίζουν. ⁴⁾ ἴσως τῇ ἀποκοπῇ τοῦ χω = χωρίζω. ⁵⁾ τοιμποῦκι. ⁶⁾ λεπτόν.

— Ἡμεῖς τώρα ἤρχισαμεν νὰ περιεργαζώμεθα τὴν γλῶσσαν, ἥγουν τὸν προφορικὸν λόγον, διότι τώρα ἤρχισαμεν νὰ διορθώνωμεν τὸν ἐνδιὰθετον. Οἱ ὀλίγοι προγενέστεροι ἡμῶν ὅχι μόνον δὲν ἐξέτασαν τὴν φύσιν τῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκαταφρόνησαν παντάπασιν ὡς ἐκβαρβαρώμενην.

— Ἡ σήμερον καλουμένη δὲν εἶναι οὔτε βάρβαρος οὔτ' Ἑλληνική, ἀλλὰ νέου ἔθνους νέα γλῶσσα, θυγάτηρ καὶ κληρονόμος παλαιᾶς πλουσιωτάτης γλώσσης, τῆς Ἑλληνικῆς. Συγχωρεῖται ὁ λαὸς τῶν γράφων, νὰ κανονίσῃ καὶ νὰ καλλωπίσῃ εἰς τὸ εὐσηχύτερον τὰς συνειδησμένας λέξεις, ἀλλ' ὅχι νὰ βάλλῃ εἰς τόπον αὐτῶν ἄλλας παλαιάς, διὰ τοῦτο μόνον ὅτι εἶναι ἀρχαιότεραι. Γράφομεν ὅχι διὰ τοὺς πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων ἀποθανόντας προπάτορας, ἀλλὰ διὰ τοὺς σημερινούς ὁμογενεῖς καὶ συγχρόνους ἡμῶν Ἕλληνας.

— Τὴν ἀληθινὴν τέχνην τοῦ γράφειν ν' ἀποκτήσῃ εἶναι τῶν ἀδυνάτων, ὅστις δὲν ἐφρόντισε σύγκαιρα νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ μὲ φρονήματα ἐλευθερίας ἀκατάπληκτα.

— Ἡ ἐκλογή τῶν λέξεων εὐκολύνεται πολὺ ἀπὸ τὴν ἐντελῆ εἰδησιν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης· εἰδῆσιν τόσον ἀναγκαῖαν τὴν σήμερον, ὅσον ἡ καλουμένη κοινὴ γλῶσσα, ἀναγκάζεται πολλάκις, διὰ τὴν πτωχείαν τῆς, νὰ δανείζηται λέξεις ἀπ' ἐκείνην. Ἀλλ' ἐκείνη εἶναι πλουσιωτάτη ἀπὸ συνώνυμα, ἀπὸ τὰ ὅποια πολλὰ ἐφυλάχθησαν εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν, δὲν εἶναι ὅμως εἰς ὅλους γνωστά, διότι κἀνὲν ἀκόμη λεξικὸν δὲν τὰς ἐσυνάθροισεν ὅλας, καὶ ἄλλα χωρὶς δυσκολίαν ἐμπορεῖ τις νὰ ἐμβάσῃ εἰς αὐτήν, ἂν προσέχῃ, ὡς προσῆτα, νὰ τὰς θέτῃ εἰς τοιοῦτον τόπον, ὥστε νὰ ἐξηγῶνται τρόπον τινὰ ἀπὸ τὰς γειτοννεύουσας λέξεις, καὶ νὰ μὴ γεννώσιν ἄκριτον μακαρονισμόν, ὅστις δὲν εὐχαριστεῖ μῆτε τὸν ἀπαίδευτον, διότι ἀκούει γλῶσσαν ἀκατόληπτον εἰς αὐτόν, μῆτε τὸν πεπαιδευμένον, διότι ἀποστρέφεται τὴν ἄνοστον συμπλοκὴν δύο γλωσσῶν, τὰς ὁποίας γνωρίζει, ἀλλὰ δὲν ἐπρόσμενε ν' ἀκούσῃ βωμολοχικῶς συγκολλημένας.

— Τῆς συνθέσεως, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν τοῦ γράφειν, ἡ τέχνη εἶναι εἰς ἡμᾶς ἀκόμη πρᾶγμα νέον· καὶ τόσον ἄδικον ἤθελεν εἶσθαι νὰ ζητῇ τις πράγματος νεοφανοῦς τελειότητα, ὅσον καὶ ἂν ἐπρόσμενε καρποὺς ὀρίμους ἀπὸ τῆς ἀνοήσεως τὰς πρώτας ἐξανθήσεις.

— Τῶν παλαιῶν τὰ βιβλία ὁμοιάζουσι τοὺς πολυτίμους μεγάλους ἀδάμαντας, τῶν ὁποίων καὶ τὰ πλέον μικρὰ θραύσματα συναθροίζονται μὲ μεγάλῃ ἐπιμέλειαν, διὰ νὰ κατασκευασθῶσι κἀν ἐξ αὐτῶν δακτυλίδια μικρότερα.

—

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

τοῦ

ΣΟΠΗΓΧΑΟΥΕΡ.

Ἵπὸ πᾶσαν ἔποψιν ὤφειλον τὰ παιδιά νὰ μανθόνωσι τὸν βίον πρότερον ἐκ τοῦ πρωτοτύπου καὶ ἔπειτα ἐξ ἀντιτύπων. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ σπεύδωμεν δίδοντας αὐτοῖς βιβλία, καλῆτερον εἶνε νὰ διδάσκωμεν αὐτὰ βαθμηδὸν τὰ πράγματα καὶ τὰς ἀνθρωπίνους σχέσεις. Πρὸ παντὸς δέ, ὡς φροντίζωμεν πῶς νὰ βοηθήσωμεν αὐτὰ εἰς καθαρὰν ἀντίληψιν τῆς πραγματικότητος, οὕτως ὥστε πάντοτε καὶ ἀμέσως ἐκ ταύτης ν' ἀντλήσῃ τὰς ἰδέας τῶν καὶ νὰ σχηματίζωσιν αὐτὰς συνῶδᾳ τῇ πραγματικότητι, οὐχὶ δὲ νὰ δανείζωνται αὐτὰς ἀλλαχόθεν, ἐκ βιβλίων, μύθων ἢ λόγων ἄλλων, καὶ τὰς ἐτοιμούς κατὰ τὰς ἰδέας νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὴν πραγματικότητα, τῆς ὁποίας βεβαίως κατόπιν, ἔχοντα τὴν κεφαλὴν πλήρη χιμαῖρων, ἐν μέρει μὲν στρεβλῶς ἀντιλαμβάνονται, ἐν μέρει δὲ ὀγόνως προσπαθοῦσι νὰ ἐφαρμόσωσιν αὐτὴν κατὰ τὰς χιμαῖρας ἐκείνας, οὕτω δὲ φυσικῶς περιπίπτουσιν εἰς πλάνας. Διότι τεραστία εἶνε ἀληθὺς ἡ βλάβη ἢ προξενουμένη ἐκ τοιούτων χιμαῖρων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν γεννωμένων προλήψεων· ἡ βραδυτέρα ἀγωγή, ἣν δίδει ἡμῖν ὁ κόσμος καὶ ὁ πραγματικὸς βίος, χρησιμοποιεῖται κυρίως μόνον εἰς τὴν ἐκρίνωσιν αὐτῶν.

Τὸ ὕψος εἶνε ἡ φυσιογνωμία τοῦ πνεύματος. Ὁ ξένον ὕψος μιμούμενος ὁμοιάζει μὲ τὸν φέροντα προσώπιδά, ἥτις ὅσον ὠραία καὶ ἂν ᾔηνε, ἐν τούτοις πάντοτε εἶνε ἄψυχος καὶ ἀμέσως καταντῇ ἀνούσιος καὶ ἀνυπόφορος, προτιμότερον δὲ εἶνε ἔπειτα καὶ αὐτὸ τὸ δυσειδέστατον ἐμψυχον πρόσωπον. —

Τὸ ἐπιτετηδευμένον ὕψος ὁμοιάζει μὲ μορφασμούς, — ἡ γραφομένη γλῶσσα εἶνε ἡ ἐθνικὴ φυσιογνωμία· αὕτη χαρακτηρίζει τὰς διαφοράς — ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς μέχρι τῆς Καραϊβικῆς.

